

Tillsammans för internationell lyskraft!

Ett visionsprogram för framtidensregionen East Sweden

HÄR ÄR VI IDAG

Megatrenderna förändrar världen – och oss. Framtidsregionen East Sweden, med Östergötland i centrum, penslas tydligt av de megatrender som påverkar hela världen:

Robotisering och automatisering

Artificiell intelligens, eller robotisering och automatisering, är nästa steg i mänsklighetens utveckling. Utvecklingen kommer aldrig igen att gå så långsamt som den går idag, en ökande andel av oss människor tillmäter den digitala världen lika stor betydelse som den fysiska världen. Många jobb på den arbetsmarknad vi känner idag spås bli automatiserade, och den digitala och fysiska världen kommer att smälta samman allt mer.

Digitaliseringen

Tidigt tog vi svenskar oss an digitaliseringen, idag är det bara några få procent som inte har tillgång till internet. Svenska entreprenörer har varit skickliga på att kapitalisera på internets oändlighet och var tidiga med affärsmodeller byggda på delningsekonomin, såsom Spotify. Vad händer när jordens resurser får nya användningsmodeller med digitala plattformar?

Urbaniseringen är starkare i Sverige än på många andra platser, 85 procent av svenskarna bor idag i städer. Den kraftiga urbaniseringsvågen spås förändra världsordningen från 200 länder, till drygt 20 dynamiska och snabbväxande storstadsregioner. Merparten av dem förväntas finnas i Asien. Vår region ligger nära en av Europas snabbast växande städer – Stockholm.

Globaliseringen

Svensk industri och svenskt näringsliv har under lång tid kunnat verka förhållandevis enkelt över världens nationsgränser, vilket också byggt vårt lands välstånd. Vi är ett öppet och exportberoende land, känt för framstående teknik, goda karriärmöjligheter och levnadsvillkor. Men vår position i framtiden är inte given. Andra regioner i exempelvis USA, Asien och Afrika är på stark frammarsch, utrustade med ett enormt befolkningsunderlag präglad av snabb anpassningsförmåga och betydande driv för en bättre framtid.

Klimathotet är reellt och allvarligt

Människan släpper ut flera gånger mer koldioxid än atmosfären kan ta hand om, och den så kallade Shootover Day infaller allt tidigare varje år. Experter menar att vi är den sista

generationen som kan bekämpa klimatförändringarna. Redan nu ser vi tecken på hur planeten och vi människor påverkas genom torka, översvämningar, extremväder och obeboeliga områden. Länder, regioner, organisationer och företag som inte erkänner problemen och påbörjar åtgärder kommer att hamna på efterkälken såväl ekonomiskt som hållbarhetsmässigt. I Sverige och många andra länder har politiken såväl som näringslivet insett allvaret, och inom båda sektorer är omtanke om miljö och klimat blivit en framgångsfaktor. Väljarna och marknaden vill ha klimatsmarta politiker och producenter. Att få hållbarhet på export är en stor ekonomisk utmaning och möjlighet för vår region.

Migrationen

Under de två senaste decennierna har migrationsströmmarna i världen mer än fördubblats. Enligt FN:s flyktingorgan UNHCR är nära 70 miljoner människor på flykt från fattiga, instabila, krigshärjade och klimatomässa utsatta länder. Tack vare internet kan människor informera sig, planera sina liv och kommunicera med varandra i en global kontext. Många har sett och ser vår del av världen, och Sverige, som målet för sina framtidsdrömmar. Det ställer nya krav på hur vi tar emot personer till vårt land, hur de lättare kan inkluderas i vårt samhälle och bidra till Sveriges och regionens framtid.

Svensk ekonomi och politik

Trots att Sverige är ett litet land långt uppe i norr så har vi som land en stark position. En tolfteplats i den globala välståndsligan är starkt, samtidigt har vi blivit omsprungna av våra grannar Danmark och Norge liksom Tyskland, Schweiz, Österrike och USA – en dalande position jämfört med 1970-talets fjärdeplacering. 2016 lämnade Sverige en utdragen lågkonjunktur, sprungen ur finanskrisen, och gick in i en högkonjunktur till del driven av konsumtion och offentligt välfärdsspenderande som en följd av bland annat stor invandring under senare år. Under 2019 har svensk ekonomi gått in i en avmattningsfas, lägre tillväxt och något ökad arbetslöshet väntas.

2018 års valresultat bäddade för en utdragen process för att bilda regering. Först i januari 2019 kunde statsminister Stefan Löfven (S) bilda regering tillsammans med Miljöpartiet, med stöd av Centerpartiet och Liberalerna. Därmed var 15 års borgerligt samförstånd brutet, trots att regeringsöverenskommelsen innehåller ett stort mått av borgerliga kärphästar såsom förändringar i Las, slopad värnskatt och reformer på bostadsmarknaden.

Sverige har glidit isär ideologiskt med en tydligare högerflank, fyra partier närmare mitten och ett mer utelämnat Vänsterparti. Den stora invandringen under framför allt 2015 har satt press på system och institutioner, vilket förstärkt polariseringen. Många upplever att tryggheten minskat i samhället, samtidigt som förtroendet för och konsumtionen av traditionella medier minskar. Faktum som i förlängningen kan bli ett reellt hot mot vår frihet och demokrati.

Ute i Europa finns liknande tendenser. I 2019 års val till Europaparlamentet gick gröna partier och populistiska EU-skeptiker framåt bland annat i Storbritannien (som ännu inte genomfört brexit), Frankrike och Italien. Polen och Ungern är exempel på forna öststater som nu backar i fråga om demokratiska fri- och rättigheter.

Ett smart läge

Tillväxtstråket East Sweden, en funktionell arbetsmarknadsregion från Stockholm till södra Östergötland med ytterligare potential söderut, är ett pärlband av växande kommuner strategiskt placerade på axeln mellan Sveriges två största städer. Inom 30 mil finns 80 procent av Sveriges BNP, 80 procent av företagen och 80 procent av Sveriges befolkning. Östergötland är Sveriges fjärde största län sett till BNP och hela tillväxtstråket har närmare 700 000 invånare.

Århundredets tillväxtchans

East Sweden har en unik tillväxtmöjlighet när Ostlänken, Sveriges största infrastrukturprojekt i modern tid, ska byggas vid sidan av nuvarande södra stambanan. Den är första delen av ett tänkt höghastighetssystem för att binda samman Sveriges tre storstadsregioner med stationslägen vid Skavsta, i Norrköping och Linköping. Projektets huvudsyfte är att avlasta den nuvarande stambanan, och persontrafiken med överfulla tåg.

Rapporter framtagna av nätverket East Sweden Infra Cluster visar att projektet behöver minst 25 000 årsarbeten över byggtiden, med 2 000 – 3 000 årsarbeten/år under de mest intensiva åren. Det anser vi är århundredets tillväxtchans för näringslivet, eftersom det ger stora affärsmöjligheter inom byggnation, stadsutveckling och i de servicenäringar som växer när ett stort antal människor dras till vår region och binder samman den med Stockholms arbets- och bostadsmarknad när pendlingstiden minskar.

Näringslivet behöver fler talanger

Enligt Arbetsförmedlingen har vår region en bra jobbtillväxt och antalet sysselsatta väntas fortsätta öka. Östsvenska Handelskammarens medlemsföretag, liksom svenskt näringsliv över lag, anger "bristen på kompetens" som det allra största tillväxthindret. I vår region finns 10 000 utannonserade jobb och siffran ökar för varje år. Det räcker med att backa till 2014 så var den siffran cirka hälften så stor.

Framför allt är det ingenjör- och IT-kompetens samt byggkompetens som saknas och det finns en lönestegring bland dessa och andra yrken som riskerar att påverka tillväxten negativt, även rensat för ökad köpkraft. Även offentlig sektor lider av kompetensförsörjningsbrist, främst är det lärare och sjuksköterskor som saknas. Också universitetet märker av minskat söktryck till dessa utbildningar.

ÖKA REGIONENS ATTRAKTIVITET

Med de utmaningar och möjligheter vår region står inför, behöver vi öka vår regionala attraktivitet och särart. Det är en enkel mening att skriva, men en grannlaga uppgift att utföra. En utmaning är att få upp kännedomen om vår region hos människor som inte bor eller verkar här. Här finns en fantastisk potential att med tydlig riktning mot framtiden, visa upp vårt utbud mycket tydligare och mer kraftfullt. Det är nödvändigt om vi ska ha en position i framtiden och om vårt näringsliv ska få bra förutsättningar för tillväxt. För att lyckas behöver vi vara prestigelösa, inkluderande, samarbetsvilliga och inse att konkurrensen inte är inom regionen, utan utanför.

Vi föreslår:

- Fortsätt på den inslagna vägen med en attraktiv East Sweden-kommunikation men satsa minst dubbelt så mycket resurser. Låt kommunikationen omfatta alla tre delarna Business, Living och Visit – det vill säga, tillväxtchanser och arbetstillfällen för företag och kompetens, möjligheter till attraktiva lägen för boende till bättre priser än i Stockholmsregionen, och bättre samordning på marknadsföringen kring besöksnäringen – människor besöker platser, inte kommuner/regioner.
- Öka antalet aktiviteter för att sprida East Sweden-varumärket, exempelvis på arbetsmarknadsmässor på alla större universitet
- East Sweden utgår från Östergötland, men låt inte administrativa gränser begränsa kraften i människor och företag som känner samhörighet. Bjud in!
- Öka kunskapen om och attraktionskraften i de gröna näringarna och regionens framstående position på hållbarhetsområdet inom industrin, forskningen, företagsamhet och politiska målsättningar
- Satsa på skolan och lärarutbildningen – utan goda skolresultat är det svårt att locka kompetens och nyetableringar till regionen

HIT VILL VI

Öka samarbetet över kommungränserna

Den regionala attraktiviteten ökar när alla kommuner visar sin styrka tillsammans. Bara Linköping och Norrköping har tillsammans 300 000 invånare. Politiker lyfter fram att samarbetet städerna emellan nu är starkt och livaktigt. Men vi tror att vi kan ännu bättre, bland annat genom att tydligare visa den samverkan som finns, stötta varandras initiativ och utmaningar samt strössa med ”offentliga kärleksförklaringar”.

Områden som integration, arbetsmarknadsfrågor, utbildning, besöksnäring, etablering och infrastruktur har potential för samarbete på en helt annan nivå än idag. Om kommuner och näringsliv har fokus på att få talanger och kapital till *regionen*, snarare än till sin egen *kommun*, så kommer de positiva effekterna spilla över i alla kommuner.

Vi föreslår:

- En fullständig samordning av arbetet för fler etableringar, företagsutveckling (till exempel science parks) och besök
- Berätta tydligt för medborgare och näringsliv om de områden där framför allt regionens största kommuner samarbetar!
- Öppna upp för en utredning om kommunsammanslagningar. Vårt lilla land är uppdelat i 290 byggstenar och många, flera av dem i vår region, har svårt att klara sitt offentliga åtagande idag

Fler som kan och vill jobba i vår region

Utmaningen att hitta kompetens är det största tillväxthindret för näringslivet i vår region. Hur kan vi hjälpas åt för att göra situationen bättre?

Optimera utbildningssystemet

Utbildningssystemet är uppdelat och konkurrerar delvis inom regionen, vilket verkar bottna i en syn att människor har begränsad vilja att resa för att få utbildning. Det tror inte vi! Finns det en tillräckligt attraktiv utbildning är människor beredda att resa eller till och med flytta för att ta del av den. Det visar flera av Linköpings universitetsutbildningar, liksom Curt Nicolin-gymnasiets elevunderlag. Först när vi möjliggör resande och studier i hela East Sweden kan vi skapa ett effektivt utbildningssystem som matchar arbetsmarknadens behov. Det behövs därför en enad, regional ansats och specialisering av utbildningar för kompetenser såsom svetsare, bygglidare och programmerare.

Vi föreslår:

- Öppna upp för ett fullskaligt samarbete vad gäller utbildningsfrågor över kommun- och länsgränser i tillväxtstråket East Sweden
- Gör det möjligt att flytta med "skolpengen" över administrativa gränser längs hela tillväxtstråket East Sweden
- Våga sätta tydliga *golv och tak* för antalet utbildningsplatser för att undvika att personer utbildar sig till arbetslöshet
- Starta eller attrahera fler profilskolor med exempelvis internationell profil, språk, matematik och digitalisering
- Gör företagande, entreprenörskap och innovation till ett obligatoriskt moment även i grundskola och förskola – och involvera företagen i skolan
- Säkerställ att studie- och yrkesvägledarna har uppdaterad kunskap om arbetsmarknadens villkor och behov, och låt dem ge råd till ungdomarna och inte bara informera, allt:
- Inför en ny yrkeskategori på plats i skolan, en *jobbkonsult* med bred förankring i arbetslivet och med uppgift att matcha elever till jobb
- Skapa Sveriges mest spektakulära arbetsmarknadsmässa – "East Sweden Global Future Talent"

- Höj anslagen till yrkeshögskolan och skala upp YH-platserna, statistik visar att mer än 9 av 10 går direkt ut i jobb efter avslutad utbildning

Se till att utrikes födda kommer i arbete

Det är vanvettigt att det finns utrikesfödda ingenjörer i Sverige som inte arbetar i sin egen profession, när näringslivet skriker efter deras kompetens. Eller att det fortfarande tar 4 år innan hälften av nyanlända kommer i arbete.

Vi föreslår:

- Skapa ett nationellt system för validering i samarbete mellan Arbetsförmedlingen och branscherna
- Inför obligatoriska svenskastudier för alla, men med flexibilitet så att studierna kan kombineras med språkinläring genom jobb eller praktik. Det är på arbetet den riktiga språkliga och kulturella integrationen börjar

Bjud in världen till East Sweden, och för ut East Sweden i världen

Näringslivet i hela tillväxtstråket är beroende av infrastruktur för både människor och gods. Infrastruktur av alla slag, såväl flyg, tåg som vägar och vatten behöver kopplas ihop genom de strategiska noder som flygplatser, tågstationer och hamnar utgör. Regionen är ett starkt logistiskt fäste, och det ska vi fortsätta utveckla som en konkurrensfördel när alltmer handel kräver fler och hållbara transporter. Godset ska ta den kortaste, mest hållbara vägen till sitt mål och människor behöver snabbt och bekvämt kunna ta sig runt i och till vår region men också ut i världen. För många företag är detta av avgörande vikt för att kunna ha kvar verksamheten här.

Vi föreslår:

- Möjliggör för fler flyglinjer i tillväxtstråket, det är många som förlorar värdefull arbetstid på att behöva flyga från Arlanda samt att klimatpåverkan kan bli ännu större med ytterligare en transport
- Se till att Ostlänken blir förlängd med en höghastighetsjärnväg som binder ihop Sveriges storstäder med Europa
- Överväg alternativ finansiering så att tillväxteffekterna kommer regionen och Sverige tillhanda så snart som möjligt

Ett företagsklimat som toppar listorna

Det finns flera rankingar över företagens nöjdhet i Sveriges olika kommuner och som olika experter tillmäter olika mycket värde. I Svenskt Näringslivs ranking ligger både Linköping, Norrköping och Nyköping omkring mittenstrecket bland Sveriges 290 kommuner. Det måste vi hjälpas åt att förbättra! Vi kan inte nöja oss med något annat än topp 10!

Det handlar i huvudsak om två saker – service och bemötande. Städer som topplevererar på området har i sitt DNA att kommunens främsta uppgift är att ge god service till sina medborgare och företag, det vill säga de som inbringar skatteunderlaget. Man äter, sover och andas positivitet till företagande!

Vi föreslår:

- Implementera "en-väg-in" för näringslivskontakter och samordna kommunernas enskilda näringslivsenheter i hela tillväxtstråket. Det är en fördel om företag känner igen sig när de har verksamhet i olika kommuner och det underlättar samarbete över kommungränser
- Vid offentlig upphandling, se till att nyttja hela lagutrymmet för sociala villkor och klimatvillkor, så att fler mindre och lokala aktörer kan vara med och lägga anbud
- Ordna kontinuerliga och täta träffar mellan kommunala politiker och tjänstemän och företagen, så att kunskapen om och därmed förståelsen för det regionala näringslivet ökar